

Fekete Henrietta: Büntetőjog, egy elítélt szemével

1. Bevezetés

Írásomban egy elítélt szemén keresztül szeretném bemutatni a büntetőjogot, rávilágítva a büntető eljárásjogban az adott esetben megjelenő hiányosságokra, illetve egy jogban nem jártas ember tapasztalataira az igazságszolgáltatás működésével kapcsolatban.

A gondolat, ami megfogalmazódott bennem, az egy olyan folyamatot szeretne végig járni, amely nem csak a törvényt, illetve annak alkalmazását mutatja be, hanem az emberi érzelmekre is kiterjed. Ezért is választottam azt a módját a dolgozatom elkészítésének, hogy meghallgatok egy emberi történetet, aki nemcsak, hogy találkozott a magyar igazságszolgáltatással, de érezte is annak rideg, szigorú keretek közé szorított néhol mérlegelést nem tűrő mivoltát.

2. Történeti tényállás

2011. év tavaszán járunk, amikor M. László[1] üzleti életében a csőd közeli állapot következett be. Ekkoriban jól menő bútorasztalossággal foglalkozó cége volt, több mint 50 alkalmazottal. Ahogy az néha lenni szokott nem teljesített ellenszolgáltatások és túlköltekezések miatt eladósodott. Egyetlen gondolat forgott a fejében, mégpedig az, hogy nem tudja kifizetni az alkalmazottait és ezt a problémát sürgősen meg kell oldania. Nem tudta azt mondani a barátainak, hogy most nincs pénz hiába dolgoztál. Fordulhatott volna jogi eszközökhöz is, viszont tudta, hogy azzal az alkalmazottai, barátai nem lesznek kifizetve csak egy hosszú végeleáthatatlan jogi „herce-hurca” veszi kezdetét. Minden ember más, de ő sajnos nem tudta elengedni, nem tudta feladni. Természete által vezérelve úgy döntött megteszi azt, ami ugyan rövid, de hatékony megoldás lehet a gondjára. Nem látott más megoldást, hisz addigra már több mint 8 millió kölcsöne volt. Húsz év vállalkozói tevékenységgel a háta mögött egyre több anyagi problémája keletkezett és ezáltal, egyre jobban beszűkült tudata

egy dolgot súgott neki.

Egy nap felkelt és eldöntötte. Megcsinálja azt, amivel megoldódhat minden. Lopott egy rendszám táblát, majd megnézte, hogy a kiszemelt helytől mennyi utat kell megtennie kocsival, hogy utána buszra szállhasson. Vásárolt egy parókát és körülbelül 30 perc előkészület után, másnap elment és megvalósította tervét. Kirabolt egy bankot.

Sóskúton járunk az Érd és Vidéke Takarékszövetkezetben. Amikor a helyszínre érkezett, megvárta míg kiürül a fiók, hogy minél kevesebb ember tartózkodjon bent. Ekkor bement parókában egy gáz- és riasztó fegyvert tartva a kezében (mint utóbb kiderült, az nem volt alkalmas súlyos sérülés okozására, élet kioltására, és nem is töltötte meg a fegyvert). Célja az volt, hogy minél rövidebb idő alatt végezzen, nehogy elkapják. Egy perc leforgása alatt bement és a pénztárban lévő bankjegyeket kivette és már távozott is a helyszínről. Beszállt a lopott rendszámmal ellátott autóba és elhajtott egy lakatlanabb helyre, amit már korábban kinézett. Ezután átgyalogolt Érdre, buszra szállt és hazament. Az egész cselekmény alatt önkívületi állapotban volt, mintha nem is ő cselekedett volna. Úgy fogta fel, mintha lement volna a bankba kivenni pénzt. Ő nem gondolta, hogy bűncselekményt követ el, mert ő csak az alkalmazottait akarta kifizetni. Csaknem 1,3 millió forintot sikerült megszereznie.

Három-négy nap elteltével újra megismételte cselekményét, ezúttal egy másik bankot szemelt ki, a tarjáni Pannon Takarékszövetkezetet, ahol szinte minden ugyanúgy zajlott mint az elsónél, itt 1,5 millió forintot sikerült megkaparintania. Két hét leforgása alatt már négy bankban járt. Ebből három sikeres bankrablást tudott a háta mögött. Az utolsó megvalósítása közben, mikor belépett a bankba, a biztonsági őr észrevette, hogy csak gázpisztoly van az elkövetőnél így dulakodni kezdett, emiatt László úgy döntött kihátrál az esetleges személyi sérülések elkerülése végett. Így a negyedik bűncselekmény megghiúsult.

Nem érdekelte, nem foglalkozott azzal, hogy elkapják-e. Habár nem az a gondolat volt a fejében, hogy úgysem fogják elkapni, de nem gondolkodott azon, hogy mi lesz ha elkapják. Visszagondolva, milyen szakaszban volt az élete az első cselekmény után, egyfajta nyugalom telepedett rá. Tudta, hogy elfogják kapni és ez nem ijesztette meg. Megnyugtatta, hogy az addigi nehézségekkel teli életének vége és bár lehet rosszabb következik, de többet nem

okoznak fejtörést anyagi gondjai.

Nagyon rövid idő alatt történt minden. Az egyik bank biztonsági kamerája felismerhető képet készített Lászlóról, amit fel is tölthettek az internetre, így bárki, aki felismerte őt köteles lett volna feladni. Karakteres arcvonásai miatt hamar felismerték barátai, munkatársai. Többen jelezték neki, hogy látják, hogy ő az, így úgy döntött, hogy másnap feladja magát. Egy pénteki napon vagyunk, amikor elment testvéreihez, gyermekeihez, barátaihoz és mindenkinek bevallotta mit tett. Felkészítette családját a következményekre. Akkori üzlettársára ruházta át mindenét. Még utoljára elvitte fiát egy wellness hétvégre és a terv szerint hétfőn adta volna fel magát. De az élet közbeszólt, ugyanis korábbi üzlettársa, ügyvéddel való konzultáció után szólt a rendőrségnek. Így a wellness hétvége kudarcba fulladt, hisz még aznap lefekvéshez készülődve, fiának édesanyja kopogott az ajtón, amikor kinyitotta már ott álltak mögötte a Terrorelhárítási Központ munkatársai. Elmondása szerint abban a pillanatban bármit csinálhattak volna vele. Belül üres volt és fáradt. Együttműködve a hatóságokkal bevitték őt a rendőrségre, ahol éjszakába menően másnap délig tartottak a kihallgatások. Minden cselekményt bevallott, részletesen elmesélte mikor, hol, mit csinált. A hatóságok csak három bűncselekményről tudtak, de László elmondta a negyediket is, ezzel is bizonyítva együttműködési szándékát. Három napon keresztül volt a rendőrségi fogdában majd megtörtént a nyomozati bíróval való találkozás, amikor is a bíró döntése alapján nem védekezhetett szabadlábban. 33 nap elteltével került letartóztatásba. Több bizonyítási cselekmény lefolytatása után (helyszíni kihallgatás, szembesítés), két év elteltével kezdődött meg az elsőfokú tárgyalás.

3. Törvényi tényállás

„365. § (1) Aki idegen dolgot jogtalan eltulajdonítás végett úgy vesz el másától, hogy evégből

1. a) *valaki ellen erőszakot, illetve az élet vagy a testi épség elleni közvetlen fenyegetést alkalmaz, vagy*
2. b) *öntudatlan vagy védekezésre képtelen állapotba helyezi,*

bűntett miatt két évtől nyolc évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(2) Rablás az is, ha a tetten ért tolvaj a dolog megtartása végett erőszakot, illetve az élet vagy a testi épség elleni közvetlen fenyegetést alkalmaz.

(3) A büntetés öt évtől tíz évig terjedő szabadságvesztés, ha a rablást

- 1. a) fegyveresen,*
- 2. b) felfegyverkezve,*
- 3. c) csoportosan,*
- 4. d) bűnszövetségben,*
- 5. e) jelentős értékre,*
- 6. f) hivatalos személy, külföldi hivatalos személy vagy közfeladatot ellátó személy sérelmére, hivatalos eljárása, illetve feladata teljesítése során,*
- 7. g) a bűncselekmény felismerésére vagy elhárítására idős koránál vagy fogyatékoságánál fogva korlátozottan képes személy sérelmére követik el.*

(4) A büntetés öt évtől tizenöt évig terjedő szabadságvesztés, ha a rablást

- 1. a) különösen nagy vagy ezt meghaladó értékre,*
- 2. b) jelentős értékre a (3) bekezdés a)-d) pontjában meghatározott módon,*
- 3. c) hivatalos személy, külföldi hivatalos személy vagy közfeladatot ellátó személy sérelmére, hivatalos eljárása, illetve feladata teljesítése során a (3) bekezdés a)-d) pontjában meghatározott módon követik el.”[2]*

4. Az elsőfokú tárgyalás

2013. év nyarán vagyunk. Az elsőfok három tárgyaláson keresztül zajlott, közel húsz tanút hallgattak meg, többek között volt üzlettársát, aki feladta őt, illetve az érintett bankok munkatársait. László elmondása szerint a húsz tanú húsz különböző módon mondta el az eseményeket, így azokra nem lehetett alapozni. Minden esetben László bocsánatot kért, megbánást tanúsított és elmondta az érintetteknek, hogy egyik cselekmény sem őket célozta, nem akart személyi sérülést okozni soha és elnézést kért tőlük, mert ez egy pillanatnyi megoldás volt az ő élethelyzetére. László elmondása alapján a tanúk többsége megértette és megbocsátott. Egy tanú képtelen volt megérteni, így elutasító volt, egy másik pedig a bíró túlzó kérdéseitől megijedve pánikrohamot kapott.

Az elsőfok nem igényelt sok cselekményt, hisz a részletes beismerő vallomás után, kétséget kizáró bizonyítékok ismeretében a bűnösség megállapítható volt. Kérdés már csak az volt, hogy mi lesz a büntetése az elkövetőknek.

- Három csapás

2010 óta jogrendszerünk része a köznyelvben három csapás néven ismertté vált jogintézmény. Az akkori kormány vezette be és ezzel szigorították a büntető törvénykönyv erőszakos visszaesőkre és a halmazat egy esetére vonatkozó rendelkezéseit. Célja a módosításnak, hogy kirekessze a társadalomból azokat, akik többször egymás után személy elleni erőszakos bűncselekményeket követnek el. Két fajtáját különböztethetjük meg, az egyik az erőszakos többszörös visszaesőkre vonatkozó, a másik pedig a bűnhalmazat bizonyos eseteire vonatkozó szankciók.

- *„97/A. § Az erőszakos többszörös visszaesővel szemben az erőszakos többszörös visszaesőkénti minősítést megalapozó, súlyosabban büntetendő személy elleni erőszakos bűncselekmény büntetési tételének felső határa szabadságvesztés esetén a kétszeresére emelkedik. Ha a büntetési tétel így felemelt felső határa a húsz évet meghaladja, vagy a törvény szerint a bűncselekmény életfogytig tartó szabadságvesztéssel is büntethető, az elkövetővel szemben életfogytig tartó szabadságvesztést kell kiszabni.”[3]*

A 2009. évi LXXX. törvény vezette be a régi büntető törvénykönyvbe az erőszakos többszörös visszaeső fogalmát. Erőszakos többszörös visszaesőnek nevezzük a módosítás szerint, aki minimum három alkalommal személy elleni erőszakos bűncselekményt követett el. Azt is definiálták, hogy mely esetek minősülnek személy elleni erőszakos bűncselekményeknek, és az ilyen elkövetők ellen megemelték az erőszakos többszörös visszaesés alapjául szolgáló bűncselekmény büntetési tételének alsó határát. Ez a módosítás tekinthető a három csapás elődjének, mivel itt határozták meg először az erőszakos többszörös visszaeső fogalmát,

valamint itt sorolták fel a személy elleni erőszakos bűncselekményeket. 2010. évi LVI. törvény vezette be a szűkebb értelemben vett három csapást. Ekkor már az erőszakos többszörös visszaesés alapjául szolgáló bűncselekmény büntetési tételének felső határát emelték kétszeresére. Amennyiben ez a kétszeresre emelt felső határ meghaladja a 20 évet, vagy a bűncselekmény életfogytig tartó szabadságvesztéssel is büntethető, kötelező az életfogytig tartó szabadságvesztés kiszabása.[4] Az új - jelenlegi - büntető törvénykönyv még tovább szigorította az erőszakos többszörös visszaesőkkel szembeni szabályokat azzal, hogy kimondta: ilyen elkövetők esetén kötelező kizárni a feltételes szabadságra bocsátás lehetőségét az életfogytig tartó szabadságvesztés esetén, azaz kötelező kiszabni a tényleges életfogytig tartó szabadságvesztést. [5]

- *„2. § A Btk. 85. §-a a következő (4) bekezdéssel egészül ki:„(4) Ha a bűnhalmazatban levő bűncselekmények közül legalább három a 137. § 17. pontjában meghatározott személy elleni erőszakos bűncselekmény, a (2) bekezdés szerinti büntetési tétel felső határa a kétszeresére emelkedik. Ha a büntetési tétel így felemelt felső határa a húsz évet meghaladja, vagy a törvény szerint bármelyik bűncselekmény életfogytig tartó szabadságvesztéssel is büntethető, az elkövetővel szemben életfogytig tartó szabadságvesztést kell kiszabni.”[6]*

A halmazati három csapás bizonyos értelemben speciálisan magyar jogkörnyezetben megfogalmazott rendelkezés, ugyanis ez nem szerepel a jogalkotó által mintának tekintett egyesült államokbeli és szlovákiai szabályozásban sem. A korábban említett 2010-es büntető törvénykönyv módosítása szerint, ha a bűnhalmazatban álló cselekmények közül, legalább három személy elleni erőszakos bűncselekmény, akkor a legsúlyosabb bűncselekmény büntetési tételének felső határa a kétszeresére emelkedik. Ha az így felemelt felső határ a húsz évet meghaladja, illetve, ha a halmazatban álló bűncselekmények valamelyike életfogytig tartó szabadságvesztéssel is büntethető, szintén kötelező az életfogytig tartó szabadságvesztés kiszabása.[7] Az új büntető törvénykönyv ezt annyiban korrigálta, hogy a szigorúbb szankciók csak három különböző időpontban elkövetett, befejezett személy elleni erőszakos bűncselekmény esetén voltak alkalmazhatóak.

A három csapás törvénynek a halmazati bűncselekményekre vonatkozó része már a bevezetésekor is feszültséget okozott az igazságszolgáltatás „falai” között. Többen arra hivatkoztak, hogy nem érthető a törvény, nem kivehető a jogalkotó akarata, többen pedig arra, hogy alkotmányellenes. Több ügyben is akadályokat gördített a bírák elé, így az Alkotmánybírósághoz fordultak a három csapás törvény halmazatra vonatkozó rendelkezéseinek véleményezésével kapcsolatban.

- . Az alkotmánybíróság döntése

Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy sérti a jogbiztonságból fakadó kiszámíthatóság és előreláthatóság követelményét, hogy a kifogásolt rendelkezések nem teszik lehetővé, hogy a legalább három, személy elleni erőszakos bűncselekményt elkövető terheltek esetében azonosak legyenek a büntetéskiszabás körülményei.

Az Alkotmánybíróság a vizsgált rendelkezésnek azt a változatát is alaptörvény-ellenesnek nyilvánította, amely bizonyos esetekben kötelezővé teszi az életfogytiglani szabadságvesztés kiszabását. Ambivalens ugyanis a jogállami büntetési rendszer alkotmányossági feltételeivel, hogy a szankció nem teszi lehetővé a bíróságok számára, hogy minden bűncselekményt a valódi súlyuk szerint értékeljenek. Ezért az érintett rendelkezéseket az Alkotmánybíróság határozata 2013. július 1-jére visszamenő hatállyal megsemmisítette 2014. július 7-én.

A felülvizsgálat kizárólag a büntetéskiszabást érinti, amelynek következtében a bíróságoknak az alaptörvény-ellenesnek nyilvánított, szigorúbb halmazati büntetéskiszabási rendelkezések helyett, az általános és a különös rész szabályainak figyelembevételével kell újra rendelkezniük a büntetőjogi jogkövetkezményekről. Az Alkotmánybíróság határozata alapján tehát, egyetlen büntetés sem szakad meg automatikusan, illetve egyetlen büntető ügyet sem kell újra tárgyalni.

Fontos megemlíteni, hogy László bűncselekményét 2013 elején kezdték tárgyalni elsőfokon, amely azt eredményezte, hogy a bűnhalmazati három csapás törvény alapján életfogytig tartó szabadságvesztés büntetése lett számára kiszabva. Az 1978. évi IV-es törvény a rablást öttől tizenöt évig terjedő szabadságvesztéssel büntette. Mivel teljesültek a három csapás megállapításához szükséges feltételek a bűnhalmazati fajtában, ezért a tizenöt évet a kétszeresére kellett emelni, ami viszont már meghaladta a 20 évet. Így László büntetése 22 év letöltendő szabadságvesztés lett. A bírónak ez esetben nem volt mérlegelési joga, köteles volt életfogytig tartó szabadságvesztést kiszabni. Itt már részletezni sem kell, hogy ez egy

igazságtalan törvény és megtöri a jogbiztonság és a bíró mérlegelési jogához fűződő alapvető elvárásokat. „Az elsőfok egy lejátszott meccs volt”- mondta László ezt azzal magyarázva, hogy már az elején lehetett tudni, hogy nincs menekvés az életfogytiglan kiszabása elől.

- Indítvány az Alkotmánybírósághoz

„Az indítványozó álláspontja szerint az első alkalommal nem életfogytig tartó szabadságvesztéssel fenyegetett bűncselekményeket megvalósító elkövetővel szemben mérlegelést nem tűrő életfogytig tartó szabadságvesztés kiszabása nem felel meg az alkotmányos büntetőjogtól elvárt arányosság követelményének. Így sérti a jogállamiság elvét, a hátrányos megkülönböztetés tilalmát, az emberi méltósághoz való jogot, az alapvető jogok korlátozhatatlanságához fűződő alapjogokat, az igazságszolgáltatás elvét, a bírói függetlenség elvét és a bírósági eljárás alkotmányosságához fűződő jog.”[8]

- Az Alkotmánybíróság határozata

„Az Alkotmánybíróság megállapítja, hogy a Büntető Törvénykönyvről szóló 1978. évi IV. törvény 2010. július 23-tól 2013. június 30-ig hatályos 85. § (4) bekezdésének alkalmazása alaptörvény-ellenes, így az a Fővárosi Törvényszék előtt a 11.B.972/2011. szám alatt folyamatban lévő ügyben, valamint a Fővárosi Ítéltábla előtt a 6.Bf.230/2012. szám alatt folyamatban lévő ügyben nem alkalmazható

Az Alkotmánybíróság megállapítja, hogy a Büntető Törvénykönyvről szóló 2012. évi C. törvény 81. § (4) bekezdése alaptörvény-ellenes, ezért azt a hatálybalépésére, 2013. július 1-jére visszaható hatállyal megsemmisíti.

Az Alkotmánybíróság az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLl. törvény 45. § (6) bekezdése alapján elrendeli a Büntető Törvénykönyvről szóló 1978. évi IV. törvény 85. § (4) bekezdése, valamint a Büntető Törvénykönyvről szóló 2012. évi C. törvény 81. § (4) bekezdésének alkalmazásával meghozott, jogerős határozattal lezárt büntetőeljárások felülvizsgálatát.”[9]

5. A másodfokú tárgyalás

2014. év elején kezdték meg a másodfokú tárgyalásokat. Az ügyvédnek több lehetősége volt a védekezésre, hisz akkor még a három csapás törvényét több fórumon is vitatták és a tapasztalt, megfontolt bírónak hála, az ügy tárgyalásával vártak addig, ameddig döntés született a törvénnyel kapcsolatban. Akkor már tudni lehetett, hogy belátható időn belül a három csapás törvényét módosítani kell vagy meg kell semmisíteni.

Fontos változás volt még továbbá az új büntető törvénykönyv hatályba lépése 2013. július elseje. Ekkor az ügyvéd tájékoztatta Lászlót, hogy az új törvény szerint enyhébben bírálendő a bűncselekménye, így hiába más törvénykönyv volt hatályba az elkövetéskor, az ő bűncselekménye nem öttől tizenötévig lesz büntetendő, hanem öttől tíz évig.

-

1978.évi IV. törvény, a régi büntető törvénykönyv:

„321§ (4) A büntetés öt évtől tizenöt évig terjedő szabadságvesztés, ha a rablást

1. a) fegyveresen,
2. b) különösen nagy vagy ezt meghaladó értékre,
3. c) jelentős értékre hivatalos személy, külföldi hivatalos személy ellen, hivatalos eljárása alatt vagy közfeladatot ellátó személy ellen, e feladatának teljesítése során, illetőleg jelentős értékre felfegyverkezve, bűnszövetségben vagy csoportosan,
4. d) felfegyverkezve vagy csoportosan hivatalos személy, külföldi hivatalos személy ellen, hivatalos eljárása alatt vagy közfeladatot ellátó személy ellen, e feladata teljesítése során

követik el”.[10]

2012.évi C. törvény, az új büntető törvénykönyv:

„365§ (3) A büntetés öt évtől tíz évig terjedő szabadságvesztés, ha a rablást

1. *a) fegyveresen,*
2. *b) felfegyverkezve,*
3. *c) csoportosan,*
4. *d) bűnszövetségben,*
5. *e) jelentős értékre,*
6. *f) hivatalos személy, külföldi hivatalos személy vagy közfeladatot ellátó személy sérelmére, hivatalos eljárása, illetve feladata teljesítése során,*
7. *g) a bűncselekmény felismerésére vagy elhárítására idős koránál vagy fogyatékoságánál fogva korlátozottan képes személy sérelmére követik el.”[11]*

Mindaddig, amíg nem semmisítette meg az alkotmánybíróság a bűnhalmazati három csapást, addig a várható ítélet 12 év 5 hónap körül mozgott, mert ha a három csapást alapul vesszük, akkor öttől húsz évig terjedő a büntetési tétel, amelynek középértéke 12 év 5 hónap és innen, mint egy mérlegjáték sorakoztatták az enyhítő és súlyosbító körülményeket. Enyhítő körülmény volt többek közt a két 18 éven aluli gyermeke, hogy nem igazi fegyver volt nála és, hogy nem használta azt, illetve, hogy nem történt személyi sérülés.

A 2010. évi LVI. törvény bűnhalmazatra vonatkozó részét 2014. július 7-én semmisítette meg az Alkotmánybíróság 2013. júliusig visszamenő hatállyal. Ez azt jelentette, hogy innentől kezdve nem öttől húsz évig terjedő László bűncselekményének büntetési tétele, hanem csak öttől tíz évig, így a középérték 7 év 5 hónap. Az ügyésznek egyetlen indítványa volt, mégpedig az, hogy a középértéknél minimálisan, de súlyosabb legyen a büntetés. Ezt a kérést értékelve, illetve minden szükséges szempontot figyelembe véve az ítélet 9 év letöltendő szabadságvesztés lett, börtön fokozatban és 6 év elteltével volt lehetőség a feltételes szabadságra bocsátást vizsgálni. Az ítéletet mindenki elfogadta. Lászlónak sem volt semmi ellenvetése. Úgy érezte megérdemli, letölti és utána új életet kezdhet.

6. Börtönévek

- Letartóztatás

2011. év áprilisában a Terrorelhárítási Központ a rendőrség munkatársaival együtt kopogtatott a wellness szálloda szoba ajtaján, ahol László terve alapján a fiával töltötte volna ezen hétvégét. Ekkor kezdődtek László számára a börtönben töltött évek. Innentől kezdve többé már nem védekezhetett szabadlábbon. A nyomozati bíró megállapította, hogy a cselekmények súlyához mérten szabadlábbon védekezésnek nincs helye. Így az első hely, ahol tartózkodott a 24 órás rendőrségi fogda után a Fővárosi Büntetés-végrehajtási intézet III. számú objektuma, avagy a Venyige utcai Börtön. Itt töltötte letartóztatását, amely az elsőfokú ítélet meghozataláig tartott. 2 évet töltött itt. Elmondása szerint, sokkal rosszabb volt a Venyige utcai Börtön, mint később az a hely, ahol töltötte jogerős szabadságvesztését. Minden sokkal bizonytalanabb volt, gyakran cserélődtek a cellatársai, hisz mindig készen kellett állni azokra aza esetekre, amikor tárgyalásra kell menni. Három személyesek voltak általában a cellák, amik nagyon szűknek bizonyultak. Előfordult olyan, hogy két problémás vádlott, súlyos testi sértés okozásával távolította el korábbi cellatársukat és ezután helyezték át oda Lászlót. Mondani sem kell, hogy nem voltak nyugodt éjszakái, szerencsére nem sokat kellett együtt töltenie velük. Egy idő után kialakult a letartóztatás alatt egy összeszokott, nyugodt cellatársaság. Természetesen a börtönőrök is figyeltek arra, hogy milyen légkör uralkodik a cellákban, így egyik nap a jó viszonyban lévő problémamentes cellájukból az egyik társukat átköltöztették máshova. Egy nap múlva kiderült, hogy azért történt mindez, mert letartóztatásba került egy közismert sportoló és helyet csináltak neki normális légkörben. Sajnos a kivételezés ilyen formája itt is megtalálható, hisz egy híresebb embernek több fórum nyílik meg a panaszra.

Valamennyivel lazább volt a letartóztatás, mivel civil ruhát viselhettek. László elmondta, hogy például a büntető törvénykönyvhöz nehéz volt odabent hozzájutni, hiába szeretett volna egyet, tanulmányozás céljából.

„Az előzetesben mindenki jogász”. Itt mindenkinek ugyanaz az érdeke, ekörül forog minden gondolatuk és ahogy tudták segítették egymást. Két évet töltött el itt, majd átszállították a gyűjtőbe, a Budapesti Fegyház és Börtönbe.

6.2. Kozma utcai börtön

Itt töltötte hátralévő idejét. Elmondása szerint ez már egy nyugodtabb környezet volt. Arra ugyan nem figyeltek, hogy azonos bűncselekményt elkövetők egy cellába kerüljenek, de legalábbis ne egy gazdasági bűncselekményt elkövetőt rakjanak egybe egy erőszakos bűncselekményt elkövetővel, de ettől függetlenül László elfogadható közösségbe került. Nehéz volt beilleszkedni, mert a börtön egy más világ saját nyelvvel. Meg kellett tanulnia a szlenget, amit odabent használtak. Érezhető volt, hogy ő nem olyan körülmények közt nőtt fel, ahol alapvető a bűnözés. Más világból érkezett mindenki és ezeket kellett összeolvasztani odabent. „Megszokod, mert muszáj, túlakarod élni.”

Idejének nagy részét a hit megismerésével és elmélyítésével töltötte, amelyet mai napig gondosan gyakorol. Ennek egy előnyös hozzájárulója volt, hogy egyszer volt lehetőségük 5 év után három embernek a gyülekezettel együtt elmenni Velencére nyaralni négy napra. Mondani sem kell, hogy ez mekkora óriási dolog volt egy elítéltnak. Nyilván több elítélt is kihasználta ezt, de Lászlónak ennél jóval többet jelentett. Továbbá sokat edzett, illetve könyvet írt. A Magyarné Balogh Erzsébet, L. Molnár István közös alkotásában a „Nézz fel az égre még egyszer!- Történeket a rácsok mögül” című könyvben László története is olvasható. Sok barátot szerzett odabent, akikkel mai napig tartják a kapcsolatot, egyik társával például együtt dolgozik régi szakmájában bútorasztalosként. Bent is ugyanaz a nehéz mint idekint – mondta László, mégpedig: elviselni másokat. Odabent nincs ráhatásod a saját életéteddel kapcsolatos történésekre, bent csak minimális ráhatásod van az életed folyására.

6.3. Feltételes szabadságra bocsátás

2017. év áprilisában letelt a 6 év. Eljött az ideje a feltételes szabadságra bocsátás lehetőségének tárgyalásáról. Elmondása szerint, egy olyan bíró tárgyalta az ügyet, akin látszott, hogy utálja a rabokat és ennek hangot is adott. Nagyon sok társának nem sikerült megfelelni a bírónak és teljesíteni a feltételes szabadságra bocsátás feltételeit. Mikor a feltételes szabadságra bocsátásról dönt a bíró, elsődlegesen azt kell mérlegelnie, hogy a korábban kiszabott

büntetéssel elérni kívánt célok, az elítélt szabadságának további elvonása nélkül is elérhetőek-e. Továbbá vizsgálni kell, az elítélt által elkövetett bűncselekmény tárgyi súlyát, az elítélt személyiségét, a büntetés végrehajtása alatt tanúsított magatartását. Fontos hangsúlyozni, hogy a feltételes szabadságra bocsátás az elítéltnak nem alanyi joga és ilyen módon nem jelent kötelezettséget a bíróra nézve. Amennyiben a bíró, arra jut, hogy a büntetési célok csak akkor teljesülnek, ha az elítélt nem kerül szabadlábra, a feltételes szabadságra bocsátást mellőzi. Ebben az esetben azonban lehetőséget biztosít a törvény arra, hogy a bíró egy későbbi időpontban újra megvizsgálja azt, hogy az elítélt feltételes szabadságra bocsátható-e. Ilyenről nem volt szó László esetében, neki megítélte a bíró a feltételes szabadságra bocsátást. Így 6 év börtön után 2017-ben szabadult. Családja segítségével szépen lassan visszailleszkedett a hétköznapi életbe és újrakezdte. Véleménye szerint fél évre volt szüksége ahhoz, hogy visszanyerje régi énjét és képes legyen rendezni életét. Ha most szabadulna, máshogy kezdené. Egy ideig máshogy viszonyult dolgokhoz, rossz döntéseket hozott, érezte az alá-fölé rendeltségi viszonyt más emberek és önmaga között. Mostanra jutott el odáig, hogy eltudja magát helyezni az életben/ társadalomban.

7. Érzelmi oldal

Fontosnak tartom bemutatni azt az oldalt is a történetnek, amely az érzelmi és emberi részébe is betekintést nyújt. Hisz több olyan körülmény is van, ami jogtól független, mivel emberek vagyunk. Az igazságszolgáltatásban is emberek vesznek részt, nagyon nehéz mindent objektíven megítélni, de természetesen törekedniük kell rá.

- Az elítélt tapasztalatai a tárgyalások során

Az elsőfokú tárgyalást egy 30-35 év körüli bíró vezette. Egy határozott, maximalista emberrel álltak szemben. Karrierista, ahogy László fogalmazott. Kisebb előítéllettel indult a tárgyalás, hisz ilyen fiatalon, mennyi szakértelme lehet- gondolta László. A bíró következetes volt ugyan, de érezhető volt, hogy nem fogja az ügyet odáig húzni, ameddig a három csapás törvény ügyében nem hoznak egyértelmű állásfoglalást. Lehetősége lett volna visszaadni az

ügyet hivatkozva a törvényből ki nem derülő jogalkotói szándékra, de nem tette. Nem voltak nyugtalanok az ítélet hallatán, amikor a bíró kiszabta az életfogytiglani szabadságvesztést. László temperamentumából és természetéből is adódóan nyugodt ember. Ő nyugtatta meg családját, hogy ez az ítélet nem végleges. Erre utalt a korábban említett „lejátszott meccs” kifejezés az elsőfokú tárgyalás kapcsán.

Másodfokon már egy idősebb, tapasztaltabbnak tűnő bíró vette át az ügyet. Érzékelve a három csapás törvény körül kerekedett vitát, megvárta, amíg döntés születik az ügyben. László szerint ez bátorságra utal, hogy szembe mert menni bíró társaival, illetve a jogalkotóval és nemcsak a törvény szövegét hanem értelmét is vizsgálta, amit az elsőfokon eljáró bíró nem tett meg. Úgy érezte, hogy szimpatikus volt a bírónak, hisz egy együttműködő, segítőkész ember ült a vádlottak padján. Elmondása szerint ez is hozzájárult az ítélethez. Korábbi cellatársa már nem volt ilyen „szerencsés”, szintén ennél a bírónál hasonló bűncselekmény elkövetése kapcsán László büntetésénél jóval többet kapott: mert ő 'nagyobb szájú' volt.

László szerint túl nagy hatalom van a bírák kezében és túl fiatalon kell ilyen súlyú ügyekben dönteniük. Ötötől harmincév (régii büntető törvénykönyv és hármas csapás alapján) akkora mozgástér, amelyet egy bíró megfelelő szakértelem és kellő élettapasztalat nélkül nem fog fel.

8. Konklúzió

Dolgozatomban szerettem volna rávilágítani arra, hogy egy ember, aki bűncselekményt követ el, milyen szakaszokon megy keresztül. Kezdve, a gondolat megfogalmazódásától a büntetés kitöltődéséig. Arra kellett rájönnöm, hogy embere válogatja, hogy ki, hogyan reagál bizonyos élethelyzetekre, emellett itt is meghatározó ki milyen természetű. László saját- és rokonai elmondása szerint is higgadtan reagált, mind a tárgyaláson történt eseményekre, mind a börtönben való társakra és változásokra.

Az interjú időpontjában két és fél éve szabadult és egy hete töltődött ki a büntetése. Egy korszak lezárult és új életet kezdett. Ámbár visszatért régi szakmájába és újra virágzik az üzlet, igyekszik figyelni, hogy a múlt problémái ne alakuljanak ki újra és ne uralkodhassanak el felette.

Utolsó kérdésemre, miszerint: Hogy bírta ki? ezt válaszolta:

„Azért bírod ki, mert ki kell bírni. Nincs más választásod.”

[1] Az interjúban hozzájárult a neve nyilvánosságra hozatalához

[2] 2012. évi C. törvény a Büntető Törvénykönyvről

[3] 1978. évi IV. törvény a Büntető Törvénykönyvről

[4] 1978. évi IV. törvény a Büntető Törvénykönyvről 97/A§

[5] <https://jogaszvilag.hu/a-jovo-jogasza/gondolatok-a-harom-csapasrol/> letöltés: 2019.11.04.

[6] 2010. évi LVI. törvény a Büntető Törvénykönyvről szóló 1978. évi IV. törvény módosításáról

[7] 1978. évi IV. törvény a Büntető Törvénykönyvről 85. § (4)

[8] III/00491/2013 Alkotmánybírósági határozat

[9] III/00491/2013 Alkotmánybírósági határozat

[10] 1978. évi IV. törvény a Büntető Törvénykönyvről

[11] 2012. évi C. törvény a Büntető Törvénykönyvről

Holló Róbert: Loqui anglicus necesse est! – Angolul beszélni szükséges!

A Black's Law Dictionary bemutatása

Ki tudja mit jelent a SODDI védelem, vagy mit követ el, akit a car hacking, porch pirating vagy smishing bűncselekménye miatt tartóztatnak le?

Mi a doxing és mikor fordul elő egy ingatlannal kapcsolatban a zombie foreclosure és a fee simple vásárlás?

Ha ezek az angol jogi kifejezések nem ismerősek, akkor a címben szereplő, a hajózás szükségességéről szóló, jól ismert latin mondás átformált változata igazolja az elkövetkező írás fontosságát!

A bevezető kérdésekből látható, hogy a jelen századunkban egy felkészült jogász nem engedheti meg magának, hogy csak az anyanyelvén tudjon a hivatásával összefüggő feladatokat ellátni. A hétköznapi életben, a turizmus szintjén is nagyon üdvös, ha valaki valamilyen idegen nyelven beszél, – bárcsak minél több lenne- de egy jogásznak az angol jogi nyelvet muszáj ismernie. A szükségesség nem áll meg ott, hogy az angolt esetleg akkor tudja használni, ha valamelyik ügyfél, vagy az ellenérdekű fél angol nyelvi területről jött. Mára az angol a jog diplomáciai nyelvéné vált.

Az Európai Unió tagországaiból fakadóan, de a világ zsugorodása miatt is egyre gyakrabban fordul elő, hogy olyan felek ülnek le egymással szerződni, akiknek nincs közös anyanyelvük.

Tapasztalat mutatja, hogy pl. komolyabb nemzetközi ügyvédi irodákban ilyen esetben a legelső dolog amit az ügyfélnek javasolni illik, hogy ne szerződjön az ellenérdekű fél anyanyelvén.

Ilyenkor a felek beülnek a tárgyalóba, kivetítik a szerződés szövegét és elindul a tárgyalási folyamat. Nagyon sok iroda, – megfelelő jogi nyelvi tudással rendelkező jogász hiányában- foglalkoztat jogi nyelvi lektort, akit az ügyvédekkel azonos szintű elismerés illet meg, és akinek az a feladata, hogy egy-egy olyan többféle módon értelmezhető kifejezésnél megakasztja a tárgyalást és kéri annak tisztázását, hogy az adott szón mit értenek a

szereződő felek. Szinte minden esetben ezek a szavak a szerződés mellékletét képezik és vitás esetekben jó szolgálatot tehetnek.

Üdvös lenne, ha a jogászok maguk is elérnék azt a nyelvi szintet angolból, hogy a praxisuk során maguk is felismernék ezeket a szavakat, kifejezéseket, illetve képesek lennének a szerződéseket, egyéb jogi dokumentumokat maguk elkészíteni.

Ebben segít az angol jogi nyelv méltán elismert szótára a Black's Law Dictionary.

Az Egyesült Államokban ez a szótár a klasszikus ajándék a frissen megszerzett jogi diploma után, de sokkal nagyobb becsülete van annak a példánynak, amit az emberre egy másik, idősebb ügyvédtől hagy. Szinte nincs olyan ügyvéd, akinek a polcán ne lenne ott ez a szótár, de örvendetes tény, hogy manapság már Európában is sok helyen lehet látni már.

A szótárt először 1891-ben publikálták és a nevét Henry Campbell Black-ről kapta, aki -nem lehet szebben mondani - egy jogi nerd/kocka volt.

1860-ban született New York államban. A fiatal Henry a connecticuti Hartfordban, a Trinity College-ben folytatott tanulmányokat és kapta meg a mester fokozatát 1887-ben. Pennsylvaniában lett ügyvéd, de a praxissal 5 év után felhagyott és soha többé nem tért vissza ahhoz. Az ügyvédkedés helyett jogi cikkeket, könyveket kezdett el írni. Több, mint ezer tanulmánya, cikke, értekezése jelent meg. 1917-ben az alma mater egyeteme tiszteletbeli doktorrá fogadta, és attól az évtől az 1927-es haláláig az általa alapított "The Constitutional Review" magazin felelős szerkesztője volt. Ügyvédnek rossz volt, de jogi edukátornak kiváló!

A szótárának az első, 1891-es publikációja után az újabb kiadások átlagban 20 évenként követték egymást, egészen az 1979-es ötödik kiadásig. Az 1980-as évektől kezdődően a világ változása felgyorsult, ezért már 10 évenként követték egymást az újabb, kibővített kiadások egészen a hetedik, az 1999-es példányig. 2000-től ismét fokozatot váltott a világban a változás sebessége, ezért már ötévenként jöttek az újak.

Ebben az évben, 2019-ben értünk el a 11. kiadásig.

Közel 130 éve mondják erről a szótárról, hogy ez a jogi nyelv arany standard-je, vagyis: "the golden standard of the language of the law". Csak néhány számadat a nagyon várt 11. kiadáshoz: több, mint 55.000 joggal kapcsolatos szócikket tartalmaz 2110 oldalon keresztül, és elmondhatjuk, hogy átlagban minden oldalon van valami új szó az előzőhöz képest, hiszen 7500 új szócikkkel bővült.

A főszerkesztője 1995-től Bryan Andrew Garner, aki az angol/amerikai jogi nyelv, stílus pápája, és akinek több mint két tucat könyve jelent már meg a jelzett témákban. De nem csak nyelvi és stilisztikai könyvek szerzője, hanem rendkívül sikeres, a jogi, ügyvédi munkához való gyakorlati tanácsokkal szolgáló könyveket is megjelentetett. A legsikeresebbek közül kettőt a legendás Antonin Scalia, legfelsőbb bíróval együtt írt. Ezek a Making Your Case: The Art of Persuading Judges (2008) és a Reading Law: The Interpretation of Legal Texts (2012) könyvek, amit jó szívvel lehet ajánlani nem csak az amerikai jog iránt érdeklődőknek. Mindkettő alapműnek számít.

A szótár nem csak jogi szakszavakat, kifejezéseket tartalmaz, de mérföldkő fontosságú bírósági esetek rövid leírását is.

Jelenleg egy szerkesztő és kutató csapat felelős az új kifejezések megtalálásáért és definiálásáért. Használják a Google-t, a Westlaw esetjogi adatbázist, az ALLNEWS adatbázist, de az is egy módszer, hogy jogi konferenciákra járnak és próbálnak új kifejezéseket gyűjteni.

A bevezetőben felvetett SODDI védelem például úgy került be a szótárba, hogy az egyik szerkesztő hallotta egy olyan konferencián, ahol büntetőjoggal foglalkozó, kirendelt védőügyvédeknek rendeztek. Egy másik, hasonló témájú konferencián feltették a kérdést az ott részvevő kb. 350 védőügyvédnek, és majdnem mindenki felnyújtotta a kezét, hogy tudja, hogy a „SODDI defense” egyfajta védelmi stratégia, ami arra épül, hogy azt igyekeznek bebizonyítani, hogy a vádlottat összetévesztették valakivel, és „Some Other Dude Did It”! A szerkesztőbizottság úgy döntött, hogy ha 350, az ország különböző részeiből származó ügyvéd közül 300 ismeri a kifejezést, akkor annak a szótárban a helye.

Minden új szócikk többlépcsős ellenőrzésen megy át. Több szerkesztő kapja feladatuk, hogy írjon hozzá definíciót. Ezzel egyidőben szerkesztők másik csoportja kutatást végez az ismertséggel, a jelentéssel kapcsolatban. Ezután a számítógépek veszik át a munkát, amikor megnézik, hogy a kifejezés hogyan jelenik meg a gyakorlati jogi nyelvben. Ez azt jelenti, hogy jogi dokumentumok, beadványok, vélemények, ítéletek iratok és a jogi folyóiratokban megjelent cikkek tízezreiben futtatnak kereséseket és nézik meg, hogy milyen értelemben használják az új szót.

A régiak sem maradnak érintetlenek. Azoknál azt vizsgálják, hogy történt-e változás a jelentésben, a kiejtésben, kialakult-e esetleg egy variánsa. Erre példa a „litigatrix”, ami 1771-ben jelent meg először és egyszerűen női peres ügyvédet jelentett, de mára annyival bővült a jelentés, hogy -igyekszem PC módon foglalmazni- az előnyös külsejét a bíróságon kihasználó női litigátort jelenti. És még tovább megy, mert megadja a szinonimáját is, ami a „judicial

diva”

A címszavaknál megadják a legkorábbi használat dátumát és egy szélesebb történelmi aspektusban is bemutatásra kerül. A Black's Law Dictionary az egyetlen jogi szótár, ami ezt megteszi. Jogtörténészeknek ez egy aranybánya.

Extenzív bibliográfiai listája több, mint 1000 klasszikus jogi nyelvi irodalmi munkára utal és ezzel segít jobban megérteni a terminus eredetét, jelentését. Ez is egyedülálló a szótárak között. Több, mint 6000, egyéb módon nehezen megtalálható idézetet tartalmaz, melyek ismét csak a megértésben, vagy a saját készítésű jogi dokumentumokban szolgálhatnak hivatkozásul.

Nem csak szavak, hanem jogi intézmények magyarázata is megtalálható benne. Gyakran előáll az a helyzet, hogy az alkotmánybíróságok kapcsán valaki arra utal, és hosszasan magyarázza pl. a tanulmányában, hogy az Egyesült Államokban minden bíró egyben alkotmánybíróként is funkcionál. A szótár a konkordanciájával abban is segít, hogy az illető rátaláljon a “judicial review” intézményére és rögtön továbbmenve lássa a Madison v Marbury esetet is, amiből az származik.

Bryan A. Gardner nyilatkozta, hogy a szerkesztés sosem áll le. Abban a pillanatban, hogy a legújabb kiadás megjelent, el is kezdődött a 12. kiadással kapcsolatos munka. A 11. kiadás 2019. június 10-én jött ki, de a szerkesztőbizottság már június 12-én összeült és kezdte a munkát.

A 9. kiadástól kezdve már van online változat is, tehát a telefonunkon mindig velünk lehet, de megjelent egy zsebszótár változat is!

Személyes élményem a szótárral, hogy órákig tudom nézegetni, olvasni a különböző szócikkeket! Nagyon nehéz letenni!

Az írás elején említésre került néhány szócikk, és nem szeretném, ha a kíváncsiság kínozná az olvasót. A SODDI defense-t már felfedtem. A car hacking, amikor valaki valamilyen elektronikus távvezérlő segítségével feltöri a modern autók navigációs, vagy biztonsági rendszerét, a porch pirating, amikor az online boltokból rendelt csomagot a futár az ajtó előtt hagyja és azt valaki elloppja onnét. A smishing, vagy SMS phishing pedig amikor valaki olyan elektronikus üzenetet küld, ami egy trójai vírust tartalmaz és az feltelepülve a számítógépre, mobil telefonra adatokat lop el.

Azonban, ha valaki kíváncsi a doxing-ra, vagy érdeklí, hogy hogyan védheti meg a kliensét a zombie foreclosure hatásaitól, vagy szeretné, hogy az ingatlan fee simple módon kerüljön át az új tulajdonoshoz, az szerezzen be egy példányt Henry Campbell Black fantasztikus szótárából!